

Hembygdsnytt

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Sommaren 2014

Kvarndagar 7 och 21 september kl 11-16

*Trevlig sommar
önskar föreningen*

Från föreningens ordförande

Vi har haft 2 kvarndagar under våren, 11 och 25 maj. Bägge dagarna var mycket lyckade med många besökare. Det var stor åtgång på vårt ekologiska mjöl, speciellt det siktade vetemjålet. Det verkar som om allt fler känner till vårt fina stenmalda mjöl. Den 11:e maj var det också konstutställning i magasinet. Eleverna på en konstskola i Blackeberg ställde ut sina tavlor.

Under vintern har vi renoverat kvarnens dieselmotor. Den var i stort behov av renovering efter ca 20 år i kvarnen. Motorn är tillverkad 1955 och är troligen aldrig renoverad tidigare. Läs mer om detta i en artikel i tidningen.

Vi har i år också fått två beställningar på siktat rågmjöl till Gysinge Färgfabrik. I mars malde vi 1400 kg mjöl och i maj 800 kg. De använder nu vårt rågmjöl till all sin färgtillverkning.

Mycket säd som väntar på malning.

Kvarndagar i höst

I höst har vi kvarndagar söndag 7 september och söndag 21 september. Som vanligt så har vi öppet kl 11-16. Försäljning av nymalet ekologiskt mjöl och kaffeservering.

Hembakade kanelbullar på kvarndagarna i maj.

Lördag den 30 augusti får vi också besök av Automobilhistoriska Klubben. De har då Kulturesan 2014, som startar i Sollentuna ca kl 10, åker bl.a. via Kvarnviken med slutmål vid Svartsjö slott. Många gamla fina veteranbilar kommer då att hälsa på i Kvarnviken. Vi kommer att hålla kvarnen och kaféet öppet några timmar under dagen. Klubben besökte oss för två år sedan, men då hade vi otur med vädret. Det regnade hela dagen men det blev ändå ett lyckat besök, även om det inte kom så många veteranbilar.

Kvarnens dieselmotor

Björn Mellström

Kvarnvikens Kvarn har alltid haft reservkraft, eftersom tillflödet av vatten i Kvarnsjön alltid varit för litet för att räcka till kvarndriften. Från början fanns en ångmaskin, senare en råoljemotor, från 1943 en elmotor och nu en dieselmotor.

Dieselmotorn installerades i mitten av 1990-talet. Det är från början en traktor av märket Bolinder Munktell, modell 35, tillverkad i Eskilstuna 1955. Hjul och andra onödiga delar har tagits bort och den står nu som en stationär motor i maskinrummet.

Dieselmotorn i maskinrummet.

Motorn var nu efter många års användning i ganska dåligt skick, bl.a. så drog den mycket olja. Därför bestämde vi oss för att renovera motorn under vintern. När vi plockade isär den visade det sig att motorn var i ännu sämre skick än vad vi trodde så renoveringen var verkligen nödvändig.

Två av kolvarna hade stora skador och flera kolringar var trasiga. Insprutningspumpen var sliten och läckte diesel. Cylinderar, vevlager och ramlager var slitna.

Skadad kolv.

Motorn har nu efter reoveringen nya foder i cylindrarna, nya lager, nya kolvar, nya kolringar, reoverat topplock, ny koppling och reoverad insprutningspump. I stort sett alla slitdelar är bytta, så motorn är nu i det närmaste i nyskick. Den ska nu förhoppningsvis fungera bra i många år framåt.

Slitet lager på axeln i källaren

Björn Mellström

På senare tid har ett lager på axeln i källaren visat tecken på att vara slitet. Lagret har låtit illa och axeln har vibrerat. Därför bestämde vi oss för att reovera lagret. Det är ett glidlager i brons och tillverkades när kvarnen byggdes, 1882. Vid demonteringen visade det sig att även

axeln lageryta är lite sliten, så även axeln behöver slipas. Detta kommer att göras på plats, eftersom axeln är både för lång och för tung för att kunna demonteras.

Lagret som reoveras.

Själva lagret kommer att lämnas till en mekanisk verkstad för bearbetning. Arbetet med lagret pågår för fullt just nu, för att bli klart inför höstsäsongen.

Lite om Räcksta Gårds kor

Sven Mellström

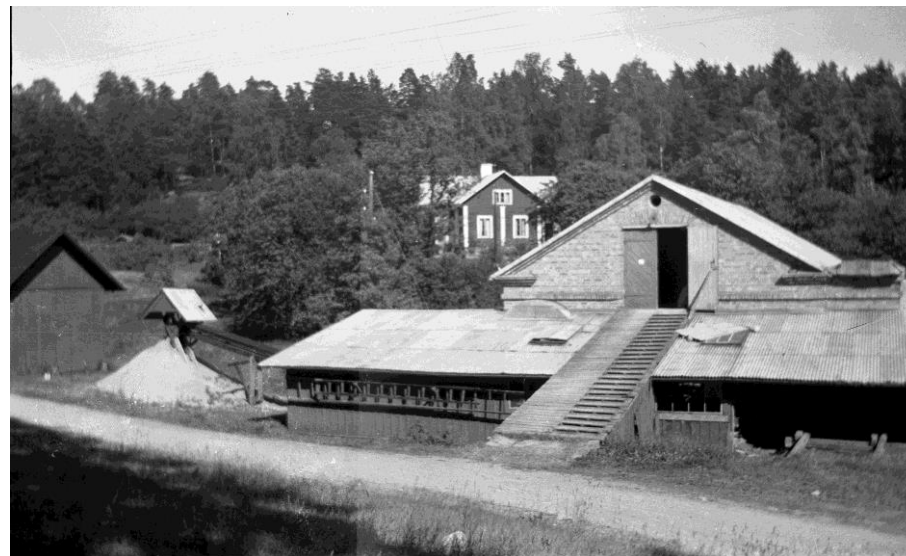
Det vi idag kallar Grimstafältet var på 40-talet lite vattensjuka ängar där Räcksta Gårds kor hade sommarbete. Räcksta hade nog en 30-40 kor i sin ladugård. Man hade två man som jobbade i ladugården, det var ladugårdsförman Johansson och en andreman. Man kunde köpa mjölk i ladugården efter att ha köpt mjölkpolletter hos inspektör Svensson.

När korna på sommarbete skulle mjölkas så hade man en utemjölkningsanordning. Det var ett skjul med tak och spiltor för korna som stod på hjul. I ena ändan hade man en kur med mjölkmaskinsmotorn som drog vakuumpumpen med en rem.

Den här motorn var en encylindrig motor med liggande cylinder och bara en avgasventil, insugsventilen var en så kallad snarkventil. Den drevs med fotogen och startades med en kanna bensin.

Det hände ibland att ladugårdsförman inte fick igång motorn och då ringde han till mej klockan 5 på morgonen. Då fick jag ta cykeln och åka till utemjölkningsanordningen, där stod en massa kor och råmade och ville bli mjölkade. Jag lyckades i regel få igång motorn. Jag var ju en ung pojke men det spreds snabbt att jag kunde lite om motorer.

När mjölkningen var klar så kördes mjölken med häst i 50-litersflaskor till ladugården där flaskorna placerades i en bassäng med vatten och is för kylning. Räcksta Gård hade en stor isstack där tunnelbanan går över Grimstagatan idag. Man tog upp is på Kvarnsjön i stor mängd på vintrarna och täckte den med sågspån för att ha att kyla mjölken med. Sedan kom mjölkbilen och körde mjölken till mjölkcentralen.

Kvarnvikens Kvarn i slutet av 1940-talet.

Museet Kvarnvikens Kvarn och Såg

Postadress: c/o Mellström, Box 3014, 161 03 Bromma

Hemsida: www.kvarnvikensmuseum.se

E-post: info@kvarnvikensmuseum.se

Plusgirokonto: 487 18 35-7

Medlemsavgift: 120:- för enskild medlem och 150:- för familj.
Glöm inte att uppge namn och adress vid inbetalning av årsavgift.

Nyfödd kalv på Hånsta Östergärde, gården som vi köper säd från.

